

КЛІМАТИЧНІ ФАКТОРИ У ТРАДИЦІЙНОМУ СВІТОВОМУ НАРОДНОМУ ЖИТЛОВОМУ БУДІВНИЦТВІ

Розглянуто та визначено кліматичні фактори, які впливають на формування архітектурних рішень традиційних житлових будинків у світовій народній архітектурі, з метою використання досвіду для сучасного житлового будівництва.

Ключові слова: кліматичні фактори, формування архітектурних рішень, традиційне житлове будівництво, кліматичні зони, клімат, екологічність, енергоефективність.

Актуальність дослідження. Від самого початку роду людського відбувалися пошуки у визначенні ролі людини в якості членів суспільства на Землі, власного і особливого місця в екосистемі. Містобудування, архітектура і мистецтво надали найбільш виразні втілення такого пошуку. Гостра потреба щодо взаємодії між людиною і природою є, по суті передумовою застосування екологічних принципів щодо будівельної форми. Народне зодчество у процесі свого розвитку увібрало в себе саме краще, найбільш життєдайне, саме в ньому слід шукати закономірності формоутворення та досвід зодчих минулого для сучасних поколінь архітекторів і будівельників.

Вже на ранніх стадіях становлення та розвитку людського суспільства архітектура була тісно пов'язана із природним оточенням, і будівельні задачі вирішувалися виходячи із кліматичних умов місця забудови та використання у будівництві різних споруд місцевих природних матеріалів.

Аналіз досліджень і публікацій за темою. У дослідженні Ж. Дольфуса [1] наводиться класифікація основних типів житла різних епох, які розташовані у різних кліматичних поясах землі, автор

---

¹⁷ © Пузирний В.І.

приходить до висновку, що типи будівель у більшій мірі визначаються кліматичними зонами ніж національними особливостями.

У I ст. до н. е. Вітрувій визначав, що регіональне пристосування було суттєвим принципом архітектури, у своїй праці він писав, що «будівлі за своїм стилем, очевидно, повинні бути різними у Єгипті та Іспанії, в Понте та в Римі і в країнах та районах, що відрізняються характерними особливостями. Так одна частина землі розташована прямо на шляху сонця, друга на далекій відстані від нього, а третя піддається його дії на помірній відстані» [2]. Порада для архітекторів щодо використання сонячної енергії у будівництві була дана грецьким істориком Ксенофонтом (430 – 354 рр. до н.е.), у своїх *Memorabilia* (III, VIII, 8 – 14) він записав деякі положення вчення Сократа (470 – 399 до н. е.), яке стосується житла: «В будинках, що фасад орієнтований на південь, сонячні промені проникають до портиків взимку, але в літній період шлях сонця проходить над нашими головами та над дахом, тому там завжди тінь. Виходячи з цього, якщо таке розташування є найкращим, ми повинні зводити південний фасад вище, щоб скористатися зимовим сонцем, а північний фасад нижче, щоб відгородитися від холодних вітрів. Іншими словами, будинок, у якому господар може знайти приємний притулок та в безпеці зберігати власні речі, напевно, буде одночасно самим приємним і самим красивим».

Розглянувши деякі досягнення в галузі архітектури у період перших цивілізацій ми побачимо, що світовий багатовіковий досвід будівництва базується на принципах екологічної стійкості, яка обумовлена кліматичними особливостями.

Мета дослідження. Розглянути та визначити кліматичні фактори, які впливають на формування архітектурних рішень традиційних житлових будинків у світовій народній архітектурі, з метою використання досвіду для сучасного житлового будівництва.

Основна частина. Перші прояви сформованої будівельної форми, підтвердженні дослідниками, відносяться до племен, що вели

кочовий спосіб життя, легкі, компактні споруди яких склалися із жорсткої конструктивної основи у вигляді жердин та покриття із шкір, тканин, шерсті або волоку, що визначалося видом домашнього скоту, який в свою чергу залежав від типу рослинності, характерного для кліматичних умов даного регіону, зазвичай по краям навісів укладалася земля. Такий тип будівель захищав від сонячної радіації, дощів, пронизливих вітрів та забезпечував теплом у холодні пори року.

Інший спосіб пристосування до клімату був розповсюджений серед поселень первісних племен, що проживали у спекотно-сухих районах, представляє собою своєрідні типи будівель та їх комплексів, які за своїм задумом нагадують печероподібні утворення, або, іншими словами, архітектурну концепцію замкнених об'ємно-просторових структур. Такий тип був обумовлений необхідністю створення добре затінених прохолодних просторів, у які не могли потрапити яскраве світло, сильна сонячна радіація та спекотні вітри, що несуть з собою пил та розпечений пісок.

Народи, що займалися землеробством вели осілий спосіб життя будували більш складне, міцне та довговічне житло. Їх поселення влаштовувалися на скельних ґрунтах, шляхом висічення для себе притулку на гірських схилах, створюючи так звані штучні печери. Ще один тип житла – штучні печери у глинистих ґрунтах, в яких підземні приміщення розташовувалися навколо центрально-розміщених колодязів, що нагадували внутрішні дворики. При такому будівельному підході маса землі, яка знаходиться нижче денної поверхні, зберігає температуру наближену до середньорічної температури зовнішнього повітря, таким чином забезпечує відносно теплі умови у зимовий період та прохолоду в літній.

Інші осілі племена, які мали у якості будівельного матеріалу тільки глину та солому зводили овальні або прямокутні хижини з достатньо міцними і теплостійкими товстими стінами із саману. Завдяки цьому та відсутності отворів, за винятком невеликих дверей, будівля була екологічною та енергоефективною. Крім того, додаткові екологічні та енергоефективні властивості досягалися

шляхом затінення зовнішніх стін та прилеглих ділянок землі великими звисами дахів, що мали конусну, купольну або склепінчасту, а іноді пласку форму, покривалися зверху шаром глини та листя з метою забезпечення теплостійкості. З такою ж метою у будівлях з пласким дахом поверх укладався сухий очерет або солома. Для підвищення енергоефективності подібний тип будівлі розташовувався на схилах скелястих гір або пагорбів з частковим заглибленням у землю. Прототип такого будинку був описаний Ксенофонтом у IV ст. до н. е. Подібний тип будівлі був розповсюджений у різних частинах світу там де це можливо та отримав назву літосферний тип народного житла. Будинки такого типу зустрічаються у сільських поселеннях нубійських племен, у Вірменії такі будинки мали прямокутний або квадратний план та склепінчасте покриття із дерев'яних балок та світло-димовим отвором їх зводили на косогорі, заглиблюючи у землю, у Грузії цей тип житла отримав назву дарбазі, а у Азербайджані – карадам. Індійські публо у Центральній та Північній Америці мали терасовану форму де кожен житловий блок цього комплексу мав лише один вхідний отвір та приміщення заглиблені в землю.

Аналізуючи зодчество Давнього Єгипту, Месопотамії, античного світу, а пізніше і арабських країн періоду середньовіччя зустрічаємо архітектурну концепцію замкнених об'ємно-просторових структур, яка постійно розвивається та змінюється у зв'язку з новими соціальними і естетичними вимогами та технічними можливостями. Тип такого житлового комплексу сформувався в Ірані (оаза Верамін), цей комплекс отримав характерне об'ємно-планувальне рішення, що дозволяє мінімально скоротити площу зовнішніх поверхонь. В загальному плані поселення виявляється геометричний мінімум окремо стоячих будинків, високу щільність забудови. Кожне житло має власний затінений озеленений внутрішній дворик з прохолодною водоймою, добре захищений від несприятливих зовнішніх факторів, у такий дворик розкриті усі приміщення, тут зосереджувалося життя сім'ї. Така своєрідна

замкнена об'ємно-просторова композиція отримала розвиток під впливом біологічної потреби людини.

У Давньому Єгипті, зокрема в м. Кахун, при будівництві житлових будинків головна увага приділялась орієнтації внутрішніх двориків відносно сторін світу, згідно такому композиційному задуму житлові приміщення розташовувалися на південній стороні двора розкриваючи їх на північну сторону, таким чином забезпечуючи захист від прямої сонячної радіації, та надає можливість вловлювати прохолодні північні вітри. Аналогічний підхід з часом мав місце в архітектурі арабських країн на протязі усього періоду середньовіччя, де загальні приміщення, що отримали назву айвани, орієнтовані на північ, надавали поселенню своєрідний вигляд.

У містах Середньої Азії, зокрема в м. Хіва, житлові будинки завжди мали невеликий дворик з двома айванами, вісі яких чітко орієнтовані з півдня на північ. У головній літній кімнаті вікна розташовували на північ, вікна зимової кімнати на південь. Айван перед літньою кімнатою займав висоту у два поверхи, решта частин будинку в один. Цей великий айван (онг-айван) у спекотний літній період вловлював прохолодні потоки повітря та спрямовував їх донизу. Напроти нього влаштовували низький айван (терс-айван), у результаті чого більша частина дворика була перекрита дахами айванів. У такому дворіку протікало життя мешканців більшу частину року.

Будівельники античного періоду зводили житлові будинки, які відрізнялися різноманітністю вирішення внутрішніх просторів, наприклад, у греків та римлян житлові будівлі з внутрішніми двориками огорожені стінами та утворюють суцільну забудову кварталу, мають спільні розділяючі стіни, а їх світлові двори оточувалися портиками. Елліністичні житлові будинки греків перистильного типу та римські атріумні типи будівель характеризуються продуманим плануванням, пристосуванням до кліматичних та побутових умов, високою художньою виразністю та раціональною композицією інтер'єрів. Вони згодом проявили

великий вплив на формування європейських житлових будинків. Більше того, не тільки у орієнтації окремих будинків та їх комплексів, але і планування цілих поселень відбувалася з урахуванням природно-кліматичних умов. Зодчі Давнього Єгипту, Месопотамії та античності добре володіли питаннями щодо орієнтації будівель та їх комплексів по відношенню до сонця. Зокрема Вітрувій наголошував на необхідності правильної розбивки площ, вулиць і провулків всередині поселень та розташування їх відносно сторін світу [2].

Коли виникла потреба у віконних отворах, зазвичай їх влаштували невеликими за розмірами та розташовували майже під самою стелею, забезпечуючи таким чином енергоефективність будівель. В житлових будинках Давнього Єгипту застосовувалися світлопрозорі плити із алебастру, які пропускали природне світло, таким чином, одночасно затримуючи сонячні промені та гарячі вітри. В той самий час застосовувалися і перфоровані кам'яні плити або решітки, що встановлювалися у віконних отворах, покращуючи, таким чином, умови для природної вентиляції та захищали внутрішні приміщення від сонячної радіації. Пізніше у середньовічній архітектурі арабських країн ці функції виконували решітчасті конструкції із дерева, які встановлювали у віконні отвори. Такі пристрої отримали назву машрабія від арабського слова «машраба» (гличик). Машрабія це місце для зберігання питної води в гличиках, виконаних із пористої глини. Вода, що просочувалася крізь стінки посудин, утворювала на них велику змочену поверхню випаровування, завдяки чому, вміст гличиків залишався прохолодним та охолоджувалися повітряні потоки, які проходили через зволожені стінки посудин. Такий спосіб застосовувався у Давньому Єгипті ще у 2500 р. до н. е. З початку машрабії влаштувалися перед вікнами житлових будинків та виконувалися із каменю нагадуючи коробки подібні еркемам, вони виступали над поверхнею стіни від 20 до 70 см та мали три вертикальні стінки з безліччю невеликих наскрізних отворів, через які повітряні потоки потрапляли всередину машрабії. Згодом наряду з кам'яними

машрабіями почали застосовувати і дерев'яні, що дозволило значно збільшити їх розміри, тепер вони представляли огорожі які склалися із численних стулук, або із цільних решітчастих дерев'яних панелей. Тепер машрабії представляли приємні прохолодні приміщення, що виконували задачі енергоефективності житлових будівель у спекотних посушливих країнах.

У Пакистані на дахах будинків влаштовувалися вентиляційні шахти, які у верхній частині були обладнані розпилювачами води для охолодження повітряних потоків, що потрапляли в середину будинків, насичуючись вологою ставали важчими та опускались до низу, тим самим витісняючи нагріте повітря та охолоджуючи приміщення.

Відомий інший традиційний спосіб випарювального охолодження, що використовувався у спекотних посушливих районах, коли віконні отвори обладнувалися вологими щитами-матами, які плели із соломи або із льону, через них проходили повітряні потоки. Такі сітчасті екрани повинні постійно змочуватися водою та бути максимально тонкими. Також проблема перегріву приміщень вирішувалася шляхом пропуску повітряних потоків через підвальний канал або довгий підземний тунель, ці охоложені за рахунок теплоємності і теплостійкості земляної маси потоки направлялись у середину будинку, таким чином покращувався мікроклімат в інтер'єрі. Інколи природна вентиляція забезпечувалася за рахунок монтажу в стіну під самою стелею теракотових трубочок.

На відміну від архітектурної концепції замкнених об'ємно-просторових структур, що характерні для районів із спекотно-сухим кліматом в районах спекотно-вологих, починаючи від первісних племен, отримала розвиток концепція відкритих просторових структур, таким чином забезпечуючи широкий та тісний зв'язок будівель та їх комплексів із природним оточенням.

Незважаючи на відмінність форм хижини мали загальну особливість – це дах з сильно виступаючим звисом, такий дах був двоскатний або парасолькового типу та влаштовувався із соломи або із очерету. Зазвичай дахи виконувались із сплєтених між собою гілок

покритих листям, потім обмазувалися сумішшю із глини та крові тварин, в результаті дах ставав теплостійким та непроникним для дощу. Стіни таких будівель представляли решітчасту конструкцію, яка була сплетена із гілок, пропускаючи таким чином повітряні потоки. Підлога у таких хижинах, як правило, була піднята над землею, такий прийом забезпечує циркуляцію повітря у створеному просторі, залишаючи підлогу завжди сухою. Такий прийом застосовувався також з метою захисту від паводків, вологості землі, отруйних тварин тощо. Внутрішній простір хижин не мав ні перегородок ні меблів, за винятком підвісних ліжок, забезпечуючи таким чином безперешкодний рух повітря у інтер'єрі. Поселення такого роду мали вільну систему забудови з відкритим розташуванням хижин. Хижини розташовані у тіні оточуючої зелені, влаштовувались на великій відстані одна від одної, забезпечуючи таким чином вільний доступ повітря, запобігання можливості перегріву та органічний зв'язок внутрішніх просторів житлового комплексу між собою та навколишнім середовищем.

Концепція таких поселень зустрічається в різних частинах земної кулі, зокрема у Судані, на півдні США, на островах Самоа біля Австралії, Індії тощо. У Новій Гвінеї можна зустріти рішення, коли будівлі піднімаються над землею та розташовуються у кроні дерев, за рахунок коливання листя під впливом вітру подібно вентилятору, посилюється охолодження приміщень. Використання вентиляційних властивостей коливання листя характерне для хижин склепінчастої форми, наприклад будівель кочових племен пігмеїв. Найкращі рішення досягалися в результаті орієнтації на схід вільного каркасу хижини, що покритий листям назустріч вітру.

Житлові будинки у південних, сухих лісо-степових районах будувалися заглибленими у землю – напівземлянками. Стіни були бревенчастими. Між будівлями або у самих будинках влаштовувались зернові ями – сховища. В напівземлянках вздовж стін розташовувалися лавки, які вирізалися прямо із землі. [3]. Іноді стіни виконувалися із глини підлога була земляна, житлові приміщення були достатньо комфортабельними. Такі будинки

будувалися майже на віки [4]. Дерев'яні дахи цих будинків покривали соломою, очеретом, гілками пальми, а в країнах з суворим кліматом дахи утеплювали шаром землі, на якому виростала трава. До сих пір у Норвегії, а також Швейцарії та інших прибалтійських країнах зустрічаються старі будинки з густим трав'яним покривом [5].

Кліматичні умови древнього Китаю та Японії сформували особливі типи народного поселення в загальному схожих за своїм характером. Країни розташовані у поясах з м'яким та теплим кліматом. Японія та південно-східна частина Китаю за кліматичними умовами наближується до субтропіків. Острови Луї-Куї та Формоза мають переважно тропічний клімат. Характерними кліматичними умовами Японії є дощі, висока вологість і в той же час досить тривала літня спека. Такі особливості сформували побут та характер будівництва житла. Основні типи японських будівель були сформовані за 10000 років до н. е., визначають три типи: це примітивні (як правило – тимчасові) наземні споруди, збудовані по типу куреня, так звані «хіраюка»; заглиблені в землю житла колодязного типу, так звані «татеана»; та більш складні споруди зерносховищ «такаюка», підняті на палях над рівнем ґрунту [6]. Найбільш розповсюдженими в ті часи були землянки «татеана». Такі житла добре зберігали тепло взимку і прохолоду влітку. В плані «татеана» могли бути прямокутними, круглими чи квадратними. Деякі з них були дуже примітивними і підтримувалися багатьма стовпами з балками по периметру. Інші мали вже більш складну конструкцію, а саме: в середині споруди, по кутах квадрату вкопували чотири стовпи (можливий також і варіант прямокутника у шість стовпів), які перекривали балками, створюючи щось на зразок просторової рами. На цю основу накладалися товсті лозини, які сходилися вгорі, створюючи гостре навершя. По них робилося покриття з соломи, котре зв'язували за допомогою мотузок. Дах спирався безпосередньо на ґрунт [7]. Використовувалася конструкція без центрального стовпа, що дозволяло вільно використовувати внутрішній простір. Дим виходив через отвори у

даху. Всю споруду оточували рівчаками для відводу води та влаштували вхід з навісом. Загалом, – «татеана» могли мати досить різні форми та варіативну кількість стовпів, що, вочевидь, залежало не від якихось правил будови, а скоріше від вподобань їх мешканців, до того ж, нерідкісними були випадки добудови та розширення подібних споруд [6]. Будівлі типу «такаюка» слугували рисосховищами. Ранні «такаюка» скоріш за все були зрубними, але поступово пізніше перейшли на каркасну систему з заповненням стін дошками. «Такаюка» стояли на високих стовпах-палях, вкопаних у ґрунт [7]. У вологій Японії виникла традиція підіймати зерносховища високо над землею, адже це був єдиний спосіб запобігти гниттю й захищало від гризунів. Всі поєднання несучих елементів конструкцій «такаюка» і «татеана» виконували за допомогою мотузок. Особливо цікавим в цьому плані є спосіб закріплення гребневої балки (сволока) «такаюка», яка вставлялася зверху у перехрещення крайніх крокв і міцно прив'язувалася мотузками. При цьому кінці перехрещення крокв випиналися вище сволока на зразок «ріжок» (так звані «тігі») [8], що згодом відіграло неабияку роль у формуванні типових рис японської архітектури.

Середньовічні будинки японських та китайських поселень досконало пристосовані до кліматичних умов, головними матеріалами монтажу стін служили дерево, бамбук, очерет та спеціальний папір. Велика увага приділялась влаштуванню дахів, як правило дах був масивним та максимально крутим, з метою забезпечення стоку дощових вод. Покривались дахи товстим шаром рисової соломи. В Японії характерною архітектурною особливістю житлових будинків та інших будівель є злиття внутрішнього простору із зовнішнім. Для цього використовувався прийом трансформації зовнішніх стін будівель, зазвичай дві стіни виконувалися суцільними із бамбука, обмазаного глиною, а дві розсувні монтувалися із дерев'яних рам з натягнутим на них папером. Таким чином даний устрій дає можливість протягом дня розкривати приміщення в сторону саду, перетворивши частину будинку на терасу. У нічний час та під час дощів попереду

паперових рам висувалися суцільні щити, захищаючи такі рами від промокання. Сейсмічні особливості даного регіону визначили каркасну систему конструкцій японського будинку, який виконувався переважно з легких матеріалів та мінімальним спиранням на землю.

На самих ранніх стадіях розвитку архітектури прийоми трансформації огорожувальних конструкцій будівель, що викликані особливими природно-кліматичними умовами, зустрічаються в народному зодстві країн Середньої Азії та Кавказу. У Ферганській долині (Узбекистан) зводять будинки по типу «кашгарча» зі стіновими конструкціями, що трансформуються. В середині будинку розташовується кімната, яка називається «дален», зовнішня огорожа якої складається із стійок та решітчастих ставень, що піднімаються «ровом». Коли ставні підняті, дален перетворюється в напівзакрите приміщення, сприяючи таким чином регулювання мікроклімату. У двоповерхових будинках ставні-ровон влаштовувалися на другому поверсі. Також на території Узбекистану в Намангані та Андижані зустрічаються будинки, що мають айван із ставнями «ровонлік-айван», які дозволяють трансформувати відкритий айван в закриту житлову кімнату. В Мегрелії (західна частина Грузії) склався тип житла, що включає дві кімнати, розділені перегородкою з дерев'яних дощок, яка легко прибирається у разі необхідності створити одне велике приміщення. Юрта – характерний тип будівлі на території Казахстану, представляє собою збірно-розбірну конструкцію, яка складається з остову «кереге», що покритий трьома кошмами. Сезонна трансформація втілюється за рахунок перетворення стінової огорожі у навіс в літній період. Піднімаючи кошми та укладаючи їх на кілки, залишають кереге відкритим, що сприяє умовам природного провітрювання та збільшенню затіненого простору юрти.

Проводячи кліматологічний аналіз слід приділити увагу житлу ескімосів, яке побудоване із самих простих та доступних будівельних матеріалів у місцевих умовах – снігу та льоду. Форма будівлі «іглу» ідеально підходить для суворих умов, так як

забезпечує мінімум поверхні на одиницю об'єму. З точки зору аеродинаміки вона надає невеликий опір вітру, а звідси і менші втрати тепла. Внутрішні поверхні куполу та підлоги, зазвичай покривали хутром та шкірами, збільшуючи таким чином теплоізоляцію та забезпечували відносно високу температуру поверхні. Невеликі отвори в середині куполу, що відкривалися в протилежну сторону, переважному напрямку вітру, забезпечували обмежену вентиляцію. Температура внутрішніх приміщень, що обігріваються та освітлюються декількома масляними лампами та теплом, що випромінюється людьми, на 26°C вище температури зовнішнього повітря на рівні підлоги будівлі. Стіни із сухого снігу, мають товщину 500 мм, забезпечують відносно добру теплоізоляцію. Локальне джерело тепла (очаг) здатний нагрівати іглу рівномірно. Під дією тепла від даного джерела та тепла, що випромінюють мешканці іглу, внутрішня поверхня стін розтає та покривається шаром льоду, який зменшує вплив пористої структури снігу та утворює поверхню, яка має віддзеркалюючі властивості. Коли температура зовнішнього повітря піднімається до -6°C, внутрішні стінки починають розтавати. Поступово підвищуючись, температура досягає значення, що перевищує точку замерзання, і зимове житло іглу розрушується. Після цього ескімоси переходять на інше місце, де вони будують літнє житло [9].

Висновок. Таким чином у процесі даного дослідження визначено кліматичні фактори, які впливають на формування архітектурних рішень традиційних житлових будинків у світовій народній архітектурі, з метою використання досвіду для сучасного житлового будівництва, так як з енергетичної точки зору різні кліматичні умови вимагають і різних форм будівельних форм.

Список використаних джерел:

1. Dollfus J. Les Aspects de L'Architecture Populaire dans le Monde. – Albert Moranse, Paris, 1954.
2. Витрувий. Десять книг об архітектурі, кн. 6, гл. I. – М., 1936.

3. «Большая историческая энциклопедия школьника», Москва, «РОСМЭН», 2000, ISBN:5-8451-0324-X, с. 349,354.

4. Серия «Энциклопедия «Исчезнувшие цивилизации», «Викинги: набег с севера»/ Пер. с англ. Л.Флорентьева, Москва, «Терра», 1996г, ISBN: 5-300-00824-3, с. 155—157.

5. Титова Н. П. Сады на крышах. – М.: ОЛМА-ПРЕСС Гранд, 2002. С – 10.

6. Збірка креслеників зісторії Японської архітектури. – Кіото: Сьококуся, 2002. – 168 с.

7. Yong D., Kimura M. Introduction to Japanese Architecture. – Singapore: PERIPLUS, 2004. – 128 p.

8. Watanabe Yasutada. Shinto art: Ise and Izumo shrines. – New-York: WEATHERHILL / Токуо: HEIBONSHA. – 1964. – 193 p.

9. Михеев, А.П., Береговой, А.М., Петрянина, Л.Н. Проектирование зданий и застройки населенных мест с учетом климата и энергосбережения: Учебное пособие.- 3-е изд. перераб.и доп./А.П.Михеев, А.М.Береговой, Л.Н.Петрянина.- М.- Издательство АСВ, 2002.- 192с.

Аннотация

Рассмотрены и определены климатические факторы, оказавшие влияние на формирование архитектурных решений традиционных жилых домов в мировой народной архитектуре, с целью использования опыта для современного жилищного строительства.

Ключевые слова: климатические факторы, формирования архитектурных решений, традиционное жилищное строительство, климатические зоны, климат, экологичность, энергоэффективность.

Annotation

Climatic factors influencing the formation of architectural solutions of traditional residential buildings in the world's folk architecture, with the purpose of using experience for modern housing construction are considered and determined.

Key words: climatic factors, formation of architectural decisions, traditional housing construction, climatic zones, climate, ecological compatibility, energy efficiency.

Стаття надійшла до редакції у листопаді 2017р.

УДК 72.012.8: 72.017.9: 7.05

Триколенко С. Т.¹⁸, кандидат
мистецтвознавства, старший викладач кафедри ОАД ННІАП НАУ
м. Київ, Україна

СТИЛЬ СТІМПАНК В ОФОРМЛЕННІ ІНТЕР'ЄРІВ

В статті розглядається втілення філософії субкультури стімпанк, сформованої уявою письменників-фантастів кінці ХІХ – сер. ХХ ст., в архітектурі, дизайні інтер'єрів та створенні окремих предметів інтер'єру. Автор розкриває осмислення цієї нової для України субкультури представниками творчих професій і її подача за допомогою характерних матеріально-технічних засобів у предметах інтер'єру.

Ключові слова: *дизайн, мистецтво, архітектура, декор, оформлення інтер'єру, субкультура, стімпанк.*

Постановка проблеми. Сучасний техногенний світ сповнений філософсько-культурними концепціями, які базуються на давніх вченнях та новітніх, продиктованих медійно-віртуальною добою міркуваннях. Поява численних субкультур наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. стимулювала появу специфічних стилів та напрямів у мистецтві, моді, архітектурі й дизайні. Огляд особливостей архітектурних й художніх виявлень культури стімпанку – одного з наймасштабніших віянь початку ХХІ ст. – важлива складова сучасних теоретичних архітектурних, мистецтвознавчих і філософських досліджень.

---

¹⁸ © Триколенко С. Т.